

Б. А. Карпінський

кандидат економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки, менеджменту та
державного управління, Львівська державна
фінансова академія, Україна
Karpinsky01@mail.ru

УДК 336.113:221

В. О. Григоренко

аспірант,
Львівська державна фінансова академія,
Україна
GrygorenkoVO@i.ua

ФІНАНСОВИЙ КЛІМАТ ТЕРИТОРІЇ: ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА КОНЦЕПЦІЯ ОЦІНЮВАННЯ*

Анотація. Проведено аналіз та інтегральну оцінку фінансового клімату території із застосуванням запропонованих показників на прикладі окремої адміністративно-територіальної одиниці України. Визначено основні критерії до вибору напрямів його оцінювання. Запропоновано поетапний процес оцінки фінансового клімату території і сформовано системний набір заходів для його оптимального розрахунку. Виділено особливості обчислення інтегрального індексу фінансового клімату території відповідно до сформованої методики з метою підвищення дієвості управлінських рішень. Запропоновано результативність прийняття управлінських рішень оцінювати за допомогою індексу ефективності використання фінансового потенціалу території, який виступатиме фактичним показником ефективності державного управління конкретної територіальної одиниці.

Ключові слова: фінансовий потенціал території, фінансовий клімат території, індекс фінансового клімату території, коефіцієнт ефективності використання фінансового потенціалу території.

Б. А. Карпинский

кандидат экономических наук, профессор, Львовская государственная финансовая академия, Украина

В. О. Григоренко

аспирант, Львовская государственная финансовая академия, Украина

ФІНАНСОВИЙ КЛІМАТ ТЕРИТОРІЇ: ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ И КОНЦЕПЦИЯ ОЦЕНКИ (Часть 2)

Аннотация. Проведен анализ и осуществлена интегральная оценка финансового климата территории с использованием предложенных показателей на примере отдельной административно-территориальной единицы Украины. Определены основные критерии для выбора направлений его оценки. Предложен поэтапный процесс оценивания финансового климата территории и сформирован системный набор мер для его расчета. Выделены особенности определения интегрального индекса финансового климата территории в соответствии с предложенной методикой, целью которого является повышение действенности управленческих решений. Предложено результативность принятия управленческих решений оценивать с помощью индекса эффективности использования финансового потенциала территории, который будет выступать фактическим показателем эффективности государственного управления конкретной территориальной единицы.

Ключевые слова: финансовый потенциал территории, финансовый климат территории, индекс финансового климата территории, коэффициент эффективности использования финансового потенциала территории.

Borys Karpinskyi

PhD in Economics, Professor, Lviv State Academy of Finance, Ukraine

3 Kopernyk St., Lviv, 79000, Ukraine

Valentyn Gryhorenko

PhD Student, Lviv State Academy of Finance, Ukraine

3 Kopernyk St., Lviv, 79000, Ukraine

FINANCIAL CLIMATE OF TERRITORY: THEORETICAL FOUNDATIONS AND CONCEPT EVALUATION (Part 2)

Abstract. *Introduction:* Changes, associated with the disparity of development and aggravation of contradictions in economic systems at different levels in recent years, have opened a new phase of finding effective ways to ensure stability in the socio-economic development of territories as parts of the state. There is a need for systematic monitoring of the financial component of the territory as an integrated parameter that characterizes the qualitative and quantitative state of its financial system. Obtaining data for regional financial environment evaluating is an important step in the management of territory, because the municipal authorities are the main providers of direct and public services. *Purpose:* to synthesize the essential content of the financial climate of the territory and to develop a conceptual approach to its assessment in real time. *Methods:* Scientific methods of territory's financial climate emergence are the ground for evaluation methodology. *Results:* An analytical calculation and integrated assessment of area's financial climate for the proposed indicators on the example of some of the administrative-territorial units of Ukraine are performed. The main criteria for areas selecting for evaluation are proposed. A gradual process of the area's financial climate assessing is undertaken and a systematic set of measures to optimize the estimation is formed. The features of the area's financial climate integral index calculation in accordance with established techniques to improve the effectiveness of management decisions are highlighted. *Conclusions:* The theoretical background of the financial climate and the conceptual bases of its evaluation have been formed. This study is a solid theoretical and methodological foundation for practical calculation and evaluation of the area's financial climate.

Keywords: financial potential of the territory; area's financial climate; area's financial climate index; coefficient of the area's financial potential usage efficiency.

JEL Classification: E44, E60, E63, E69, H23, H39

* У цьому номері публікується друга частина статті. Її початок читайте в №11-12(1)'2013.

Постановка проблеми. Проблема досягнення належного рівня збалансованості фінансової системи території та її відповідного фінансового забезпечення є одними із найважливіших напрямів як стратегіології розвитку, так і фінансово-економічної політики держави та її регіонів, оскільки безпосередньо торкається питання активізації фінансового потенціалу регіону, який досліджується [1–3]. Ефективне управління фінансовим кліматом території і держави загалом на основі його попередньої оцінки дасть змогу виявити проблемні місця у фінансовій політиці та визначити шляхи її вдосконалення.

Авторами статті розглянуто теоретичні аспекти й обґрунтовано концепційні засади оцінювання фінансового клімату території [4]. Це дозволило приступити до наступного напрямку наукового дослідження – проведення практичного оцінювання та здійснення відповідного аналізу фінансового клімату.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковці та практики намагалися розробити дієві підходи в напрямі оцінки фінансового стану території. Зокрема такі зарубіжні вчені, як Роберт Берне і Річард Шрам (Berne & Schramm, 1986) [5], Карл Нолленберг, Шеффорд Гроз та Маурін Дж. Валенте (Nollenberg, Groves & Valente, 2003) [6] запропонували оцінювати місцеві фінансові умови із використанням різних індикаторів та показників. Питання оцінки фінансового становища регіону (території) було в полі зору наукових інтересів українських дослідників Амоші О., Гейця В., Долішнього М., Пахомова Ю., Пересади А., Побурко Я., Столярова В., Федоренко В., Феценко В., Чугунова І. Однак переважна частина цих досліджень зводилася до вивчення забезпеченості території (регіону) фінансовими ресурсами або визначення їх фінансової спроможності [1; 3; 5].

Мета статті – здійснити практичні розрахунки і проаналізувати фінансовий клімат території та його складових; сформувати методологію проведення поетапної оцінки фінансового клімату території та визначити перелік і склад інструментів та заходів, необхідних для його розрахунку.

Основні результати дослідження. Відповідно до сформованих теоретико-методологічних положень категорії «фінансовий клімат території» необхідно провести розрахунок показника фінансового клімату, узагальнити отримані результати та зробити висновки щодо його значущості й місця як у загальноекономічній системі знань, так і в практиці управління.

Запропонований нами підхід до оцінювання фінансового клімату території будеться на використанні темпових індикаторів, що дає змогу здійснити оцінку динамічної ефективності фінансового клімату території, а відтак підвищити дієвість управлінських рішень, які приймаються органами місцевої влади на місцях.

Методичне забезпечення реалізації концепції оцінювання фінансового клімату території ґрунтується на системі спеціальних оцінок. Її формування пов'язане з побудовою комплексу індикаторів (індексів), які охоплюють основні види (напрями) життєдіяльності території і відбивають динаміку процесів економічного, соціального й головно фінансового розвитку території під впливом різноманітних чинників. Склад та змістове наповнення показників, що характеризують стан фінансового клімату території, були розглянуті в першій частині цього дослідження [4]. На їх основі проведено порівняльну оцінку стану фінансового клімату України і держав, котрі вважаються економічно розвинутими, за станом на 2011 рік (рис. 1).

Використовуючи індексні показники за різними критеріями, розрахованими експертами Світового банку (СБ), нами сформовано узагальнене розуміння стану фінансового клімату нашої країни. З'ясовано, що в Україні найнижче значення серед індексів, запропонованих СБ, має показник фіскальної політики – 2,8 пункти з-поміж семи можливих, тоді як у високорозвинутих країнах він коливається в межах 4,35.

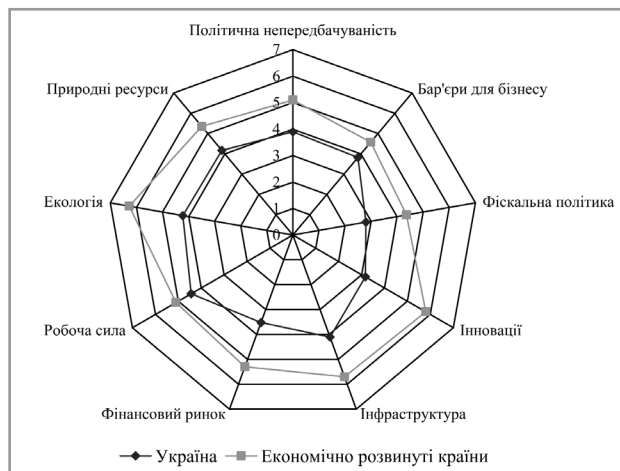

Рис. 1. Порівняльна оцінка фінансового клімату України та економічно розвинутих держав на основі даних Світового банку
Джерело: Сформовано авторами на основі [7]

Реальна ситуація, окреслена на рис. 1, потребує формування стратегії майбутнього розвитку тих галузей та напрямів, що позитивно впливатимуть на фінансовий клімат території. Проведення моніторингу фінансового клімату території за означеними показниками дозволяє визначити конкретні фактори, які заважають покращенню ситуації, а також вплив на нього прийнятих або не прийнятих управлінських рішень.

Одним із вагомих індикаторів, що дає розуміння про стан фінансового клімату території і динаміку його змін, є показник використання фінансового потенціалу території. Для його визначення доцільно розрахувати відповідний індекс – коефіцієнт ефективності використання фінансових можливостей території (ER_{FPT} – efficiency ratio of the financial potential territory). Автори пропонують обчислювати його за формулою (1):

$$ER_{FPT} = IGRP/IFPT, \quad (1)$$

де IGRP – індекс валового регіонального продукту; IFPT – індекс фінансового потенціалу території. Значення, якого набуватиме цей коефіцієнт, характеризуватиме ступінь використання фінансового потенціалу території.

Якщо $ER_{FPT} = 1$, то в межах території наявний фінансовий потенціал використовується в повному обсязі; якщо $ER_{FPT} \leq 1$, то це свідчить про часткове використання фінансового потенціалу. Різниця 1 та ER_{FPT} характеризуватиме частку невикористаного потенціалу території; якщо $ER_{FPT} \geq 1$, то наявний фінансовий потенціал реалізується повною мірою. Різниця 1 та ER_{FPT} дасть уявлення про частку прихованого фінансового потенціалу, яка використовується в межах певної території.

Для того щоб визначити індекс фінансового потенціалу території, нами виділено три блоки показників, що комплексно характеризують активність і вплив складових фінансового потенціалу на його рівень: I блок – показники, що показують активність діяльності підприємств території (регіону); II блок – показники, що відображають рівень активності населення території; III блок – показники, що характеризують розмір податкової бази території. Сума індексів кожного блоку групи формує інтегральний індекс фінансового потенціалу території (табл. 1).

Для кожного з означених блоків було визначено індивідуальні індекси за всіма їхніми показниками, а також розраховано узагальнений індекс як середнє арифметичне складових індексів.

Таким чином, отримано значення незалежних змінних X_1, X_2, X_3 – індивідуальних індексів, що відображають: активність та масштаби економічної діяльності підприємств території (AIE – activity index and the extent of economic enterprise territory), рівень активності населення (AIP –

Таблиця 1

Основні показники для оцінювання інтегрального індексу фінансового потенціалу території		
I блок	II блок	III блок
Продукція промисловості	Обсяг грошових доходів громадян у розрахунку на душу населення	Кількість зайнятого населення
Продукція сільського господарства		Валова додана вартість
Інвестиції в основний капітал	Індекс споживчих цін	Виробництво підакцизних товарів
Роздрібний товарообіг		Кількість транспортних засобів, що знаходиться у власності громадян
Платні послуги	Середньомісячна заробітна плата	Грошові доходи громадян
Обсяг експорту	Загальна кількість зайнятого населення	Фінансовий результат діяльності підприємств
Пасажирські перевезення		
Вантажні перевезення		

Джерело: Власна розробка авторів

activity index population of the territory), індекс податкової бази (ІТТ – index taxable territory). З метою перевірки оцінювальних можливостей запропонованого підходу було проведено відповідні розрахунки із використанням конкретних даних адміністративно-територіальної одиниці України, а саме Чернівецької області (табл. 2).

Практично, можемо розрахувати індекс фінансового потенціалу території (ІФПТ), що визначається як середня арифметична індексів складових фінансового потенціалу. У нашому випадку ІФПТ становить 1,038.

На підставі аналізу із застосуванням пакета статистичних методів MS Excel авторами обчислено індекс фінансового потенціалу території (Y) Чернівецької області, який являє собою багатофакторну регресійну модель із врахуванням частки (значущості) індивідуальних індексів фінансового потенціалу території для її загальноекономічного розвитку:

$$Y = 0,0204 + 0,4877X_1 + 0,5X_2 - 0,0474X_3 \quad (2)$$

Для визначення тієї частини загальної кореляції, що становить коливання під впливом досліджуваних факторів, які входять у багатофакторну модель, було розраховано коефіцієнти множинної детермінації і множинної кореляції (табл. 3–5).

Результати проведених досліджень довели надійність побудованої багатофакторної регресійної моделі, що описує вплив на рівень валового регіонального продукту показників складових фінансового потенціалу території. Останнє дало нам можливість визначити коефіцієнт ефек-

тивності використання фінансового потенціалу, зокрема в межах Чернівецької області (рис. 2).

Розглядаючи динаміку цього показника по Чернівецькій області, можна зробити такі висновки: ER_{FPT} у досліджуваний період (2007–2014 рр.) характеризується плавним зростанням, але починаючи з 2010 року, значення показника перевищує фактичне значення, що свідчить про залучення прихованої (невикористаної) частки фінансового потенціалу.

Про стан фінансового клімату території свідчить інтеграль-

Таблиця 2

Індивідуальні індекси фінансового потенціалу Чернівецької області, 2007-2011 рр.						
Показник	2007	2008	2009	2010	2011	Середнє значення індексу
I блок						
Продукція промисловості	1,213	1,040	0,746	1,119	0,888	1,0012
Продукція сільського господарства	1,054	1,009	1,032	1,031	0,880	1,0012
Інвестиції в основний капітал	1,321	1,255	0,624	0,672	1,049	0,9842
Роздрібний товарообіг	1,404	1,155	0,856	1,036	1,065	1,1032
Платні послуги	1,164	1,061	0,881	0,946	1,110	1,0324
Обсяг експорту	1,411	1,055	0,744	0,879	1,314	1,0806
Пасажирські перевезення	1,087	1,092	0,993	1,040	1,169	1,0762
Вантажні перевезення	0,904	1,106	0,965	0,834	1,036	0,969
AIE	1,19475	1,096625	0,855125	0,944625	1,063875	1,031
II блок						
Обсяг грошових доходів громадян у розрахунку на душу населення	1,141	1,023	0,908	1,250	1,092	1,0828
Індекс споживчих цін	1,173	1,190	1,101	1,082	0,946	1,0984
Загальна кількість зайнятого населення	1,035	1,013	0,987	1,016	1,008	1,0118
Середньомісячна заробітна плата	1,080	1,035	0,988	1,097	1,089	1,0578
AIP	1,10725	1,06525	0,996	1,11125	1,03375	1,063
III блок						
Кількість зайнятих у господарстві	1,035	1,013	0,987	1,016	1,008	1,0118
Валова додана вартість	1,093	1,050	0,903	1,011	0,946	1,0006
Виробництво підакцизних товарів	1,678	1,524	1,180	0,059	0,181	0,9244
Фінансовий результат діяльності підприємств	2,517	0,174	-	-	0,023	0,9047
Кількість транспортних засобів, що знаходиться у власності громадян	1,014	1,029	1,056	1,040	1,103	1,0484
Грошові доходи громадян	1,309	1,331	1,033	1,277	1,128	1,2156
ІТТ	1,441	1,0201667	1,0318	0,8806	0,7315	1,021

Джерело: Сформовано та розраховано авторами на основі даних Головного управління статистики у Чернівецькій області [8-9]

Таблиця 3

Регресійна статистика	
Множинний R	0,993490423
R-квадрат	0,98702322
Нормований R-квадрат	0,94809288
Стандартна помилка	0,017216273
Спостереження	5

Джерело: Розраховано авторами

Таблиця 4

Регресійний аналіз залежності IGRP від AIE, AIP та ITT

Параметр	Оцінка	Стандартна помилка	t-статистика	P-значення	Нижні 95%	Верні 95%
B ₀	0,0204	0,1927	0,1059	0,9328	-2,4275	2,4683
B ₁	0,4877	0,0378	-1,2515	0,4292	-0,5282	0,4335
B ₂	0,5000	0,2106	2,3744	0,2538	-2,1756	3,1756
B ₃	-0,0474	0,0829	5,8839	0,1072	-0,5655	1,5408

Джерело: Розраховано авторами

Таблиця 5

Оцінка залежності IGRP від AIE, AIP та ITT

Значення	df	SS	MS	F	Значущість F
Модель	3	0,0225444	0,0075148	25,35357286	0,144727627
Помилка	1	0,0002964	0,0002964		
Загальне	4	0,0228408			

Джерело: Розраховано авторами

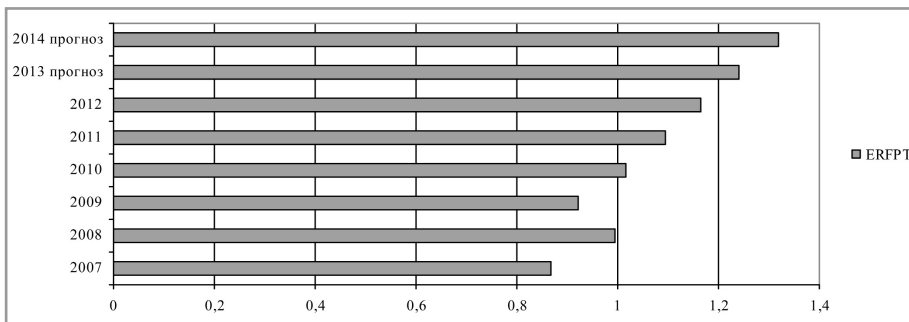

Рис. 2. Динаміка коефіцієнта ефективності використання фінансового потенціалу (на прикладі Чернівецької області)

Джерело: Розраховано авторами на основі [8-9]

ний індекс ФКТ (IFC_t – index financial climate territory), який можна розрахувати за формулою (3):

$$IFC_t = \sum b_1 P U_j * b_2 B C_j * b_3 F P_j * b_4 I n_j * b_5 I f_j * b_6 F M_j * b_7 W f_j * b_8 E c_j * b_9 N R_j, \quad (3)$$

де IFC_{jt} – індекс фінансового клімату території t в момент часу j ;

$b_1, b_2, b_3, b_4, b_5, b_6, b_7, b_8, b_9$ – вагові коефіцієнти груп факторів формування фінансового клімату території.

На основі результатів оцінки фінансового клімату територій України за 2007–2014 рр. відзначимо значну диференціацію її регіонів за показниками фінансового клімату. Кожна адміністративно-територіальна одиниця має особливий склад та рівень розвитку за тією чи іншою групою показників. Враховуючи вагові коефіцієнти кожної із груп показників, можливо розрахувати індекс фінансового клімату окремих територій України.

Зокрема розглядаючи Чернівецьку область, відмітимо, що за весь досліджуваний період значення індексу її фінансового клімату було в межах від 0,783 у 2008 році до 0,851 у 2014 році (прогнозне значення), що є одним із найвищих показників серед усіх регіонів України.

Оцінюючи взаємозалежність між коефіцієнтом ефективності використання фінансового потенціалу та індексом фінансового клімату, відзначимо, що показник фінансового клімату зростає пропорційно росту показника ефективності використання фінансового потенціалу. Це означає, що в області сформовано сприятливі передумови для формування фінансового потенціалу, однак подальшого вдосконалення потребує політика управління процесом його перетворення у фінансові ресурси. Окрім того, відповідно до прогнозних значень, передбачається зростання коефіцієнта ефективності використання фінансового потенціалу. Але цей процес буде спричинено радше уповільненням росту ВРП Чернівецької області, аніж

ефективним агрегуванням фінансового потенціалу.

Описана вище концепція оцінювання фінансового клімату території та її фінансового потенціалу характеризує взаємозв'язок його складових із валовим регіональним продуктом та формує загальну характеристику фінансового клімату території. В основу концепції покладено ресурсну методикою оцінки фінансового потенціалу. Ресурсний підхід дозволяє кількісно оцінити наявність фінансових ресурсів, здатних реалізувати можливості економічного розвитку.

Висновки. Результатом проведеного дослідження стало окреслення базових основ наукового напрямку, що характеризує фінансовий клімат території. Доведено, що важливим індикатором його стану є показник використання фінансового потенціалу території. На прикладі Чернівецької області здійснено оцінювання динаміки коефіцієнта ефективності використання фінансового потенціалу як чинника фінансового клімату території.

На думку авторів, індекс фінансового клімату території та індекс ефективності використання фінансового потенціалу території в найближчому часі займуть вагоме місце у світових порівняльних рейтингах поруч із відомими індексами глобалізації, конкурентоспроможності, інвестиційної привабливості, людського розвитку. Це дасть змогу, застосовуючи різнопланові методологічні підходи до оцінки одних й тих самих явищ та процесів, виявляти потенційні можливості для розвитку й передбачати появу кризових процесів, підвищуючи у цілому ефективність прийняття управлінських рішень. Окрім того, органи державної і місцевої влади, використовуючи результати системного дослідження фінансового клімату території, фінансового потенціалу території та індексу його використання, зможуть сформулювати стратегічне бачення розвитку території, виходячи із його пріоритетів і переваг.

Надалі детального вивчення потребують методологічні питання особливостей визначення та кількісної інтерпретації фінансового клімату території. Авторський доробок створює певну теоретичну і методологічну базу для системного аналізу, економіко-математичної оцінки та порівняння фінансового клімату території в дослідженнях більш прикладного характеру, зокрема в контексті адміністративно-територіальної реформи в Україні.

Література

1. Возняк Г. В. Фінансовий потенціал реального сектору економіки регіону: підходи до формування та використання / Г. В. Возняк // Регіональна економіка. – 2012. – № 1. – С. 107–116.
2. Карпинский Б. А. Стратегіология развития экономической системы государства: основы, финансовые вызовы, диспропорции // Финансовое управление развитием экономических систем : монография / [О. О. Ардасова, Д. А. Демин, Б. А. Карпинский и др.]; под общ. ред. С. С. Чернова. – Новосибирск : СИБПРИНТ, 2012. – С. 269–289.
3. Карпинский Б. А. Збалансованість фінансової системи: методологія, оцінка, порівняння : монографія / Б. А. Карпинський. – Львів : Логос, 2005. – 496 с.
4. Карпинський Б. А. Фінансовий клімат території: теоретичні основи та концепція оцінювання / Б. А. Карпинський, В. О. Григоренко // Економічний часопис-XXI. – 2013. – № 11–12(1). – С. 91–94.

5. Berne R. The Fiscal Analysis of Governments / R. Berne, R. Schramm. – Englewood Cliffs NJ : Prentice-Hall, 1986. – 431 p.
6. Nollenberger K. Evaluating Financial Condition: A Handbook for Local Government / K. Nollenberger, S. M. Groves, M. G. Valente. – Washington, DC : International City, 2003. – 224 p.
7. World Development Report 2011: A Better Investment Climate for Everyone [Electronic resource]. – 2012. – Accessed mode : <http://data.worldbank.org/data-catalog/wdr2011>
8. Статистичний щорічник Чернівецької області за 2007 рік. – Чернівці : Головне управління статистики у Чернівецькій області, 2008. – 504 с.
9. Статистичний щорічник Чернівецької області за 2011 рік. – Чернівці : Головне управління статистики у Чернівецькій області, 2012. – 456 с.
10. Пшик Б. І. Фінансово-кредитні відносини в Україні: становлення, розвиток, напрями вдосконалення : монографія / Б. І. Пшик; Ін-т регіональних досліджень НАН України. – К. : УБС НБУ, 2011. – 551 с.
11. Karpinski B. Influence of global financial challenges on balanced state financial system / B. Karpinski // Rynek kapitałowy a koniunktura gospodarcza 2010: perspektywa makroekonomiczna ; pod redakcją Andrzeja T. Szablewskiego, Marka Martina. – Łódź : Politechnika Łódzka, 2011. – S. 85–106.

Стаття надійшла до редакції 07.10.2013

References

1. Woznyak, G. (2012). Financial strength of the regional economy real sector: approaches to development and usage. *Rehionalna ekonomika (Regional Economics)*, 1, 107-116 (in Ukr.).

2. Karpinskyi, B. A. (2012). Strategy development of national economy: the basics, financial challenges, imbalances. *Financial management of the economic systems development* (pp. 44-59). In S. S. Chernov (Ed.). Novosibirsk: SIBPRINT (in Russ.).
3. Karpinskyi, B. A. (2005). *The balance of the financial system: methodology, evaluation, comparison*. Lviv: Lohos (in Ukr.).
4. Karpinskyi, B., & Gryhorenko, V. (2013). Financial climate of territory: theoretical foundations and concept evaluation. *Ekonomicnij Casopis - XXI (Economic Annals-XXI)*, 11-12(1), 91-94 (in Ukr.).
5. Berne, R., & Schramm, R. (1986). *The Financial Analysis of Governments*. Prentice-Hall.
6. Nollenberger, K., Groves, S. M., & Valente, M. G. (2003). *Evaluating Financial Condition: A Handbook for Local Government*. Washington, DC: International City.
7. World Development Report 2011 (2012). *A Better Investment Climate for Everyone*. Retrieved from <http://data.worldbank.org/data-catalog/wdr2011>
8. Department of Statistics in Chernivtsi region (2008). *Statistical Yearbook of Chernivtsi region in 2007*. Chernivtsi, Ukraine (in Ukr.).
9. Department of Statistics in the Chernivtsi region (2012). *Statistical Yearbook of Chernivtsi region in 2011*. Chernivtsi, Ukraine (in Ukr.).
10. Pshyk, B. (2011). *The financial and credit relations in Ukraine: formation, development, areas of improvement*. Kyiv: UBS Bank (in Ukr.).
11. Karpinskyi, B. (2011). Influence of global financial challenges on balanced state financial system. *Capital market and economic condition 2010: macroeconomic prospect* (pp. 85-106). In A. T. Szablewski & M. Martin (Eds.). Łódź: Politechnika Łódzka (in Pol.).

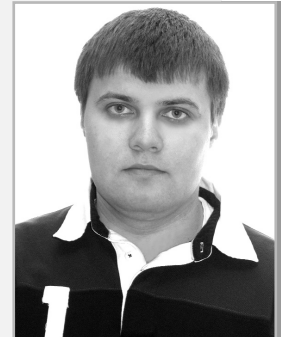
Received 07.10.2013

УДК 339.7:339.97

В. О. Данилюк

аспірант відділу міжнародних валютно-фінансових відносин,
Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, Київ, Україна
vladislav.danilyuk.nas@gmail.com

МАКРОЕКОНОМІЧНІ ЕФЕКТИ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ (НА ПРИКЛАДІ НІМЕЧЧИНИ, США ТА ЯПОНІЇ)

Анотація. У статті представлено основні теоретичні макроекономічні ефекти державного боргу.

За допомогою методів економічного моделювання здійснено емпіричну перевірку дії основних теоретичних ефектів державного боргу в Німеччині, США та Японії. Показано, що надмірний рівень державного боргу в зазначених країнах призводить до негативних економічних наслідків.

Ключові слова: державний борг, реальний валютний курс, поточний рахунок, дефіцит бюджету, модель векторної авторегресії.

В. А. Данилюк

аспірант отдела международных валютно-финансовых отношений,

Институт мировой экономики и международных отношений НАН Украины, Киев, Украина

МАКРОЕКОНОМИЧЕСКИЕ ЭФФЕКТЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО ДОЛГА (НА ПРИМЕРЕ ГЕРМАНИИ, США И ЯПОНИИ)

Аннотация. В статье представлены основные теоретические макроекономические эффекты государственного долга. С помощью методов эконометрического моделирования осуществлена эмпирическая проверка действия основных теоретических эффектов государственного долга в Германии, США и Японии. Показано, что чрезмерный уровень государственного долга в этих странах приводит к негативным экономическим последствиям.

Ключевые слова: государственный долг, реальный валютный курс, текущий счет, дефицит бюджета, модель векторной авторегрессии.

Vladyslav Danylyuk

PhD Student, Institute of the World Economy and International Relations of the NAS of Ukraine, Kyiv, Ukraine

5 Leontovych St., Kyiv, 01030, Ukraine

MACROECONOMIC EFFECTS OF PUBLIC DEBT (BY THE EXAMPLE OF GERMANY, USA AND JAPAN)

Abstract. Introduction. The global economic crisis of 2008-2009 led to the problems in the area of public finances in many developed countries. The economies of the United States, Japan and Germany are today in a state of the debt crisis, because public debt in these countries reached enormous volumes. The main objective of the article is to estimate the impact of public debt on key macroeconomic indicators in Germany, USA and Japan. **Methods.** Estimations are done by creation and empirical evaluation of vector auto-regression models VAR. Assessment results are presented as graphs of functions of impulse responses. **Results.** The growth of public debt in Germany, USA and Japan affects the growth rate of real gross domestic product and employment. Article shows that public debt in these countries does not lead to an increase in the rate of consumer prices. The increase of the debt burden on the economy of Germany results in deterioration of the current account of the country. The United States and Japan do not have such macroeconomic effect of public debt. Inflation in Germany, USA and Japan reduces the levels of public debt to GDP ratio.

Conclusion. Reducing the debt burden on the economy is an important task for the governments of the investigated countries. One of the most effective tools to achieve this goal in Germany, USA and Japan may be the implementation of policy measures that support a high level of inflation.

Keywords: national debt; real effective exchange rate; current account; vector error correction model VAR/VEC.

JEL Classification: E20, E60, E69, F34, H63